

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN MESTSTOFFENWET CDM

Jaarverslag 2015

Gerard Velthof, Alterra Wageningen UR

1. Inleiding

De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet (CDM) is op verzoek van het toenmalige ministerie van LNV, het huidige Ministerie van Economische Zaken (EZ), in het najaar van 2003 ingesteld. De taak van de CDM is om het ministerie van EZ te adviseren over de wetenschappelijke onderbouwing van het mest- en ammoniakbeleid en over gewenste aanpassingen van aannames, regels, normen, en forfaits in de Meststoffenwet. De CDM kan, in overleg met het ministerie van EZ, ten behoeve van de klankbordfunctie als onafhankelijk expert themadagen organiseren met het bedrijfsleven. Gelet op de taak ressorteert de CDM onder de unit Wettelijke Onderzoekstaken (WOT) Natuur & Milieu van Wageningen-UR.

De adviezen van de CDM dienen de basis te zijn voor de inhoudelijke onderbouwing van het beleid. De samenstelling, kwaliteit en werkwijze van de CDM moeten er borg voor staan dat de inhoudelijke onderbouwing, van dat deel van het mest- en ammoniakbeleid waarover de CDM heeft geadviseerd, niet ter discussie wordt gesteld. Dit vereist dat de CDM transparant werkt, onafhankelijk en breed van samenstelling is en wetenschappelijk gezaghebbend is.

2. De samenstelling van de CDM

De CDM is een wetenschappelijke commissie met vertegenwoordigers uit de expertisevelden plantaardige en dierlijke productiesystemen, bodem en nutriëntenmanagement, mestverwerking, economie, bestuur en milieu. De Commissie heeft zes leden, een secretaris en twee adviseurs (zie onderstaande Samenstelling Commissie). De adviseur van de Technische Commissie Bodem (TCB) is in 2015 gestopt met de adviserende functie bij de CDM, omdat de activiteiten van de TCB worden afgebouwd. Er zal in 2016 mogelijk een tweede adviseur worden benoemd. Er zijn drie vergaderingen geweest van de CDM in 2015.

Huidige samenstelling van de Commissie Deskundigen Meststoffenwet.

Leden	Dierlijke productiesystemen	Prof.dr.ir. W.H. Hendriks Wageningen Universiteit
	Plantaardige productiesystemen	Prof.dr.ir. P.C. Struik Wageningen Universiteit
	Milieu-economie	Prof.dr. H. Verbruggen Vrije Universiteit Amsterdam
	Bestuur en governance	Prof.dr. J.F.D.B. Wempe Vrije Universiteit Amsterdam
	Mestverwerking en bioraffinage	Prof. dr.ir. E. Meers Universiteit Gent
	Bodem en nutriëntenmanagement	Prof.dr.ir. O. Oenema (tevens voorzitter) Wageningen Universiteit
Secretaris	Dr.ir. G.L. Velthof	Dr.ir. G.L. Velthof Alterra, Wageningen
Adviseurs	Planbureau voor de Leefomgeving	Dr.ir. J.J.M. van Grinsven PBL, Bilthoven
	vacant	

3. De coördinatiegroep

De coördinatie van de werkzaamheden en de afstemming met het ministerie van EZ wordt uitgevoerd door de coördinatiegroep. De coördinatiegroep wordt gevormd door de voorzitter en de secretaris van de CDM, een beleidsadviseur van EZ-directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit (M. van Rietschoten) en een kennisadviseur van EZ-directie Agrokennis (L. Oprel).

De coördinatiegroep is in 2015 twee keer bij elkaar geweest. De voortgang van lopende activiteiten (inclusief die van de werkgroepen) is besproken, alsmede de planning. De coördinatiegroep heeft de begroting van de CDM en haar werkgroepen gemaakt en heeft de financiële uitputting bewaakt.

4. Werkgroepen en activiteiten

Onder de CDM ressorteren specialistische werkgroepen die op ad hoc basis worden samengesteld, al naar gelang het onderwerp van studie.

Harmonisatie Ammoniakemissie (NEMA)

Samenstelling

G.L. Velthof (voorzitter, Alterra), H. Luesink (LEI), C. Van Bruggen (CBS), J. Huijsmans (PRI), K. Groenestein (WUR LR), J. van der Kolk (secretaris, Alterra), S. van der Sluis (PBL), S. Oude Voshaar (RIVM) en J. Vonk (RIVM).

Activiteiten

De uitgangspunten voor de berekeningen van de ammoniakemissie 2014 zijn opgesteld en het concept rapport van het CBS over ammoniakemissie in 2013 is beoordeeld.

Er is methoderapport voor berekening gasvormige emissies opgeleverd, waarin een beschrijving wordt gegeven van de methode om emissies van ammoniakemissie, broeikasgassen, NOX en fijn stof te berekenen.

De werkgroep heeft een bijdrage geleverd aan de internationale review van ammoniak.

De voorzitter van de werkgroep NEMA heeft een bijdrage geleverd aan een CBS rapport over beweiding.

Producten

Bruggen, C. van, A. Bannink, C.M. Groenestein, J.F.M. Huijsmans, H.H. Luesink, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof & J. Vonk (2015). Emissies naar lucht uit de landbouw 1990-2013. Berekeningen van ammoniak, stikstofoxide, lachgas, methaan en fijn stof met het model NEMA. Wageningen, WOT Natuur & Milieu, WOt technical report 3. 79 blz.

Vonk, J., A. Bannink, C. van Bruggen, C.M. Groenestein, J.F.M. Huijsmans, J.W.H. van der Kolk, H.H. Luesink, S.V. Oude Voshaar, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof (2015) Calculations of CH₄, NH₃, N₂O, NO_x, PM₁₀, PM_{2.5} and CO₂ with the National Emission Model for Agriculture (NEMA). Wageningen, WOT Natuur & Milieu, In druk

Voor de internationale review (in juni 2015) heeft de werkgroep NEMA zes presentaties en zes notities opgeleverd (two-pagers):

1. Gerard Velthof, National Emission Model Agriculture NEMA
2. Cor van Bruggen, Livestock manure production
3. Karin Groenestein, Ammonia emission from housing and manure storage
4. Jan Huijsmans, Ammonia emission from manure application
5. Gerard Velthof, Ammonia emission from grazing
6. Gerard Velthof, Ammonia emission from other sources

CBS. Trends in beweiden en opstallen van melkkoeien en het effect op emissies naar lucht. Webartikel 2015 | 02

Onderhoud dierlijke forfaits

Samenstelling

O. Oenema, (Alterra, voorzitter), K. Groenestein (Livestock Research), J. Vonk (RIVM-ER), G.L. Velthof (Alterra; secretaris), C. van Bruggen (CBS), P. Bikker (Livestock Research), J. de Wit (Louis Bolk Instituut), H. Luesink (LEI), G.J. van den Born (PBL)

Activiteiten

De werkgroep heeft in 2015 het rapport opgeleverd over de stikstof- en fosfaatexcreties van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Een tabel met de mestamenstelling in Nederland (gebaseerd op analyses van mesttransporten) is gepubliceerd in een wetenschappelijk tijdschrift.

Producten

Groenestein, C.M., J. de Wit, C. van Bruggen & O. Oenema (2015). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 45. 48 blz.

Velthof G.L., Y. Hou and O. Oenema (2015) Nitrogen excretion factors of livestock in the European Union: a review. Journal of Science Food Agriculture 95: 3004–3014

Toetsing Stoffen

Samenstelling

T.A. van Dijk (NMI, voorzitter), L. de Poorter (RIVM), en P.A.I. Ehlert (Alterra, secretaris)

Activiteiten

De beoordeling van een aantal verzoeken liep door in 2015. In 2015 zijn in totaal 12 verzoeken beoordeeld. Drie daarvan kregen een positief oordeel. Zeven verzoeken hebben een negatief oordeel gekregen en twee oordelen zijn in behandeling. In 2015 is de CDM-werkgroep Toetsing Stoffen twee keer bijeen gekomen om knelpunten bij opvolging van het Protocol Beoordeling Stoffen Meststoffenwet, versie 3.1. Verzoeken zonder knelpunten werden per e-mail afgehandeld.

Producten

Er zijn in 2015 in totaal 12 verzoeken beoordeeld. Drie verzoeken hebben een positief oordeel gekregen en zeven een negatief oordeel. Er zijn nog twee verzoeken in behandeling. De adviezen zijn vertrouwelijk en worden niet gepubliceerd op de CDM-website.

Ad hoc vragen in kader meststoffenwet

Samenstelling

P.A.I. Ehlert (Alterra) en, afhankelijk van de vraag, andere WUR-onderzoekers

Activiteiten

Het beantwoorden van ad hoc vragen van NVWA, RVO en PAV over verschillende aspecten van de meststoffenwet. Het betreft veelal vragen over het gebruik van stoffen als meststof of co-vergistingmaterialen, onderbouwing van gebruiksnormen en dierlijke forfaits en vragen in het kader van handhaving.

In 2015 zijn vragen gesteld over filterkoek van biodieselproductie bestemd voor covergisting, afgewerkte frituurolie bestemd voor covergisting, een casus in de Noordoostpolder inzake opgave van zeer lage fosfaattoestanden, een reststroom van de biodieselproductie bestemd voor covergisting, een reststroom van methanolhoudend biodieselproductie en een reststroom papierfabriek.

Producten

Er zijn in 2015 zes ad-hoc vragen beantwoord van NVWA, RVO en PAV over verschillende aspecten van de meststoffenwet. Het product is afhankelijk van de vraag: e-mail, notitie of telefonische toelichting.

Methodiek en Protocol voor vaststelling fosfaattoestand van de bodem

Samenstelling

Janjo de Haan (PPO), Wim van Geel (PPO), Jantine van Middelkoop (Livestock Research), Wim Bussink (NMI), Koos Verloop (PRI), Jasper Griffioen (Deltares/RUU), Sandra Boekhold (TCB), Phillip Ehlert (Alterra), Paul Römken (Alterra, secretaris) en Oene Oenema (CDM, voorzitter)

Activiteiten

Er is een rapport opgeleverd over (i) methoden voor de bepaling van de fosfaattoestand van de bodem, ten behoeve van de afleiding van fosfaattoestand-afhankelijke fosfaatgebruiksnormen, en (ii) een protocol beschreven voor de bemonstering en analyse van de bodem, ter bepaling van de fosfaattoestand. De CDM adviseert om een gecombineerde indicator te gebruiken, die de intensiteit (P-CaCl₂) en de capaciteit (P-AL-getal) van het fosfaatleverend vermogen van de bodem in beeld brengt. De gecombineerde indicator kan worden toegepast voor zowel bouwland als grasland, en wordt reeds gebruikt op tweederde deel van het landbouwareaal in Nederland ten behoeve van de bemestingsadvisering. Het protocol voor de bemonstering en analyse van de bodem, ter bepaling van de fosfaattoestand, is gebaseerd op doelvoorschriften. De vereiste minimale kwaliteit van de bemonstering en analyse is aangegeven; deze kwaliteit moet in de praktijk periodiek worden gecontroleerd door een zogenoemde 'Toetscommissie'.

Producten

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Actualisering methodiek en protocol om de fosfaattoestand van de bodem vast te stellen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen. WOt-technical report 39. 68 blz.

Pilot NIRS

Samenstelling

P. Hoeksma (WUR Livestock Research), R. van de Zedde (WUR Food & Biobased Research), J. Schröder (Plant Science Group), G. Velthof (Alterra)

Activiteiten

Near Infra Red Spectroscopy (NIRS) is een snelle en non-destructieve analysemethode die in theorie ook organische stof, stikstof en fosfaat in dunne mest kan bepalen. De 'proof-of-principle' is op het laboratorium vastgesteld. Het doel is nu om deze analysemethode, op basis van sensortechnologie, toe te passen op vrachtauto's die dunne mest transporteren. Daarmee zou zonder monsternamen online het stikstof- en fosfaatgehalte in dierlijke mest kunnen worden gemeten, maar een praktijktest heeft nog niet plaatsgevonden.

In 2015 is de pilot NIRS gestart. De CDM begeleidt deze pilot. Daarnaast heeft de CDM een concept advies opgesteld over beheersaspecten die van belang zijn indien een systeem op basis van NIRS zou worden ingevoerd. Dit concept advies wordt begin 2016 besproken in een klankbordgroep.

Producten

Advies Werkplan NIRS dierlijke mest. 1 mei 2015, 15/N&M0090

Procedure voor het vaststellen van het N- en P-gehalte van een vracht drijfmest via bemonstering en analyse en via NIRS. Concept advies.

Boekje 30 vragen en antwoorden over zwavel

Samenstelling

R. Schils (Alterra), D. Fraters (RIVM), A.J. Bos (DLV)

Activiteiten

De Commissie van Deskundigen Meststoffenwet heeft in 2014 geconstateerd dat de kennis over de mogelijke gevolgen van het gebruik van zwavelhoudende afval- en reststoffen momenteel beperkt is. Het ministerie van Economische Zaken heeft de Commissie van Deskundigen Meststoffenwet gevraagd de belangrijkste vragen en antwoorden over zwavel op toegankelijke wijze te beschrijven. Deze publicatie is een aanzet om het onderwerp zwavel verder voor het voetlicht te brengen.

Producten

R. Schils. 30 vragen en antwoorden over zwavel. Alterra, Wageningen UR (Concept)

Mestverwerkingspercentages

Samenstelling

C. van Bruggen (CBS), H. Mulder (RVO), A. Bosma (RVO), K. Kloet (RVO), O. Oenema (CDM).

Activiteiten

Op het verzoek van het ministerie van heeft de CDM een advies opgesteld over mestverwerkingspercentages in 2016 voor de regio's Zuid, Oost en Overig. De eerste taak van deze werkgroep was het opstellen van een lijst met uitgangspunten. Concept-versies van de notitie met uitgangspunten zijn in de werkgroep en met medewerkers van het ministerie van EZ besproken. Op basis van de vastgestelde uitgangspunten zijn de mestverwerkingspercentages berekend.

De CDM heeft op 3 september de themamiddag 'Mestverwerking in Nederland' in Nederland georganiseerd met presentaties van het ministerie van EZ (Waarom verplichte mestverwerking?), LTO Melkveehouderij (Ontwikkelingen in melkveestapel en mestafzet), CDM (Protocol en advies mestverwerkingspercentages) en Projectbureau Lokale Mestverwerking (Ontwikkelingen in mestverwerkingscapaciteit).

Producten

Advies Mestverwerkingspercentages 2016, 15 september 2015. Brief 15/N&M0142. Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Advies 'Mestverwerkingspercentages 2016'. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen. WOt-technical report 43. 60 blz..

De presentaties op de themadag over mestverwerking zijn beschikbaar op de website van de CDM:

- H. Verkerk. Ontwikkeling in mestverwerkingscapaciteit.
- O. Oenema, Mestverwerkingspercentages 2016.
- J. Brandsma. Ontwikkelingen in de melkveehouderij en mestafzet
- H. Smit. Het mestbeleid.

Over de afleiding van de mestverwerkingspercentages is frequent telefonisch, schriftelijk en mondeling contact geweest met dagbladen (Volkskrant, NRC, Gelderlander) en vakbladen (Nieuwe Oogst, Boerderij)

Nut en risico's van covergisting

Samenstelling

G. Velthof (CDM), O. Oenema (CDM), R. Rietra (Alterra), N. Verdoes (WUR Livestock Research), met bijdragen van Rijkswaterstaat Leefomgeving, Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT), Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl), Omgevingsdienst Zuidoost Brabant, Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de Technische commissie bodem (TCB)

Activiteiten

Op verzoek van de ministeries van Economische Zaken en van Infrastructuur & Milieu, en in samenwerking met diverse uitvoerende instanties van deze ministeries, het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de Technische commissie bodem (TCB), heeft de Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM) een fact finding gedaan naar het nut en de risico's van covergisting in Nederland. Deze fact finding levert de bouwstenen voor de evaluatie, door het kabinet en de Tweede Kamer, van het overheidsbeleid met betrekking tot covergisting, en in het bijzonder de volgende aspecten:

- de meerwaarde van covergisting ten aanzien van duurzame energie, het gebruik van reststoffen, de reductie broeikasgassen en het verminderen van het mestoverschot;
- de effecten en risico's van covergisting voor gezondheid van mens, dier en het milieu;
- de maatregelen waarmee deze risico's zouden kunnen worden beperkt; en
- de handhaafbaarheid van regels, en maatregelen om de handhaafbaarheid te verbeteren.

De resultaten zijn gepresenteerd op de RAMIRAN-conferentie in Hamburg (8-10 September 2015) en lesavond van Biogas-E in Gent (België)

Producten

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Nut en risico's van covergisting. Syntheserapport. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-technical report 32. 144 blz.

Rijkswaterstaat 2014. Evaluatie vergisting van mest. Mbt de onderwerpen milieu en planologie en uitvoering, handhaving en naleving. Kenniscentrum Infomil, Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Den Haag.

Heezen, P. A. M., Schaik, M., Posthuma, L. & Wintersen, A. M. 2014. Feitenrelas rond de aspecten 'Gezondheid en Veiligheid' van biovergisting. RIVM briefrapport 2014-0162. RIVM, Bilthoven.

TCB. Advies Evaluatie Covergisting. TCB A101(2014).

Stouthart, F., Smets, E., Simons, J., Leenders, S. & Rensman, D. 2014. Vergunningverlening, toezicht en handhaving bij co-vergistingsinstallaties. Deelstudie ten behoeve van de landelijke evaluatie., Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, Eindhoven.

Velthof, G.L., R.P.J.J. Rietra, P.A.I. Ehlert, O. Oenema. TD-O-01. Co-digestion of manure and organic residues in the Netherlands. Paper of RAMIRAN 2015 – 16th International Conference. Rural-Urban Symbiosis, 8th – 10th September 2015, Hamburg, Germany.

Velthof, G.L. Evaluatie co-vergisting in Nederland. Biogaslesavond, Biogas-E, 17 september 2015, Gent. <http://www.biogas-e.be/node/483>

Japanse Haver als vanggewas

Activiteiten

De CDM heeft een advies opgeleverd over de opname van Japanse Haver (*Avena strigosa*) op de lijst van wettelijk toegestane vanggewassen na de teelt van maïs. Dit advies is voorbereid door J. Schröder van Plant Science Group.

Producten

Geschiktheid Japanse Haver als vanggewas na maïs. 8 juli 2015, 15/N&M0129

Stikstofgebruiksnormen voor Graszaad

Samenstelling

H. ten Berge (Plant Science Group), J. Schröder (Plant Science Group), Jan Rinze van der Schoot (Plant Science Group), Willem van Geel (Plant Science Group)

Activiteiten

De CDM heeft zes voorstellen van de praktijkwerkgroep 'Graszaad en Graszoden' beoordeeld, voor aanpassing van stikstofgebruiksnormen van graszaadteelten en van de gebruiksregels voor de toediening van stikstofkunstmest en dierlijke mest bij teelten van graszaad. De beoordeling (review) is uitgevoerd door een ad-hoc werkgroep van experts van de Plant Sciences Group van Wageningen UR.

Producten

Review Stikstofgebruiksnormen voor Graszaad. 6 oktober 2015, 15/N&M0152

Continubemonstering vaste mest

Activiteiten

Het bemonsteren van continu geproduceerde dikke fractie uit drijfmest maakt onderdeel uit van het protocol voor bemonstering van vaste dierlijke meststoffen. Dit protocol beschrijft op welke wijze bemonstering van dikke fractie uitgevoerd dient te worden zodat een representatief monster wordt verkregen. Het protocol is in ontwikkeling en zal uiteindelijk worden opgenomen als bijlage van de Uitvoeringsregeling meststoffenwet (URM). Het protocol is door de CDM beoordeeld (Advies 14/N&M0015 van 13 februari 2014). Het ministerie van EZ per mail heeft aan de CDM gevraagd om nader uit te werken wat onder een 'continuproces' verstaan moet worden, welke soorten continuprocessen te onderscheiden zijn en welke bemonsteringsmethoden hierbij toegepast moeten worden. De CDM heeft WUR Livestock Research gevraagd om hierover een notitie voor te bereiden.

Producten

Concept advies. Bemonstering bij continue productie van dikke mestfractie

Nitraatmetingen in lössgronden

Samenstelling

D. Fraters (RIVM), H.P. Broers (TNO), G. Ros (NMI), H. ten Berge (PSG-WUR), P. Groenendijk (Alterra, WUR) en G. Velthof (CDM, voorzitter).

Activiteiten

In lössgronden wordt nitraatconcentratie in het bodemvocht bepaald in het kader van monitoring van effecten van bemesting op nitraatuitspoeling. De gemeten nitraatconcentratie in het bodemvocht van lössgronden is hoger bij de methode en meetnet die RIVM toepast dan die de Waterleidingsmaatschappij Limburg toepast. Het CDM heeft enkele vragen beantwoord over monitoring van het nitraatgehalte in het bodemvocht in lössgronden.

Producten

Concept advies "Nitraatbepaling in bodemvocht in lössgronden"

Reviews

Het volgende rapport is gereviewed:

S. Lukács, et al. Landbouwpraktijk en waterkwaliteit op landbouwbedrijven aangemeld voor derogatie in 2013. RIVM Rapport 2015-0071

5. Adviezen van de CDM aan het ministerie van EZ

In onderstaande tabel staat een overzicht van de adviezen die het CDM in 2015 aan het ministerie van EZ heeft gegeven. Een kopie van deze adviezen is beschikbaar op de website van de CDM via: <http://www.cdm.wur.nl/>

CDM-adviezen 2015:

- Werkplan NIRS dierlijke mest. 1 mei 2015, 15/N&M0090
- Geschiktheid Japanse Haver als vanggewas na maïs. 8 juli 2015, 15/N&M0129
- Advies Mestverwerkingspercentages 2016, 15 september 2015. Brief 15/N&M0142.
- Review Stikstofgebruiksnormen voor Graszaad. 6 oktober 2015, 15/N&M0152
- Er zijn 12 verzoeken beoordeeld in het kader van toetsing stoffen, drie positief en zeven negatief. Er zijn twee verzoeken in behandeling. De adviezen zijn vertrouwelijk en worden niet gepubliceerd op de CDM-website.
- Er zijn in 2015 zes ad-hoc vragen beantwoord van NVWA, RVO en PAV over verschillende aspecten van de meststoffenwet.

Concept adviezen (nog niet definitief):

- Nitraatbepaling in bodemvocht in lössgronden
- Bemonstering bij continue productie van dikke mestfractie.

6. Correspondentie met Tweede Kamer waarin aan CDM wordt gerefereerd

Datum 28 januari 2015 Betreft Gebruik van zwavelhoudende meststoffen

*Deze ontwikkelingen kunnen op termijn leiden tot extra sulfaatuitspoeling naar grond- en oppervlaktewater. Ik heb daarom de **Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)** gevraagd mij hierover te adviseren. Het advies van de **CDM** is bijgevoegd. De belangrijkste conclusies van de **CDM** met betrekking tot het gebruik van zwavelhoudende meststoffen zijn:*

Datum 6 februari 2015 Betreft Beantwoording vragen Programma Aanpak Stikstof en ontwerpregeling

*In oktober heb ik u geïnformeerd over de Quick Scan door de **Commissie deskundigen Meststoffenwet (CDM)** (EK 33669 H). De aanbevelingen uit de Quick scan zijn voor een belangrijk deel opgepakt en opgenomen in de onderzoeksplanning van de WUR en het RIVM. Aanbevelingen ten aanzien van verbeteringen emissiecijfers zijn klaar en verwerkt door werkgroep Emissieregistratie.*

Den Haag, 23 maart 2015. MAATWERKAANPAK AGROFOOD. Actieplan. Bijlage bij Kamerbrief over uitvoering rond verminderen regeldruk (28 april)

*O: regels zijn er om te voorkomen dat er een mengmonster gemaakt wordt van bodemonsters van twee of meer percelen die qua gebruik en/of bemestingshistorie niet met elkaar overeenkomen. Door EZ is aan de **Cie. van Deskundigen Meststoffenwet** gevraagd advies uit te brengen over de wijze waarop in de toekomst invulling gegeven kan worden aan het fosfaatbeleid vanuit de Meststoffenwet. De wijze waarop de fosfaattoestand moet worden vastgesteld maakt onderdeel uit van dit advies. Het advies wordt in de tweede helft van 2015 verwacht. Wijzigingen van de regels voor fosfaat zijn niet voor 2016 te verwachten*

Datum 30 maart 2015 Betreft Beantwoording vragen landbouwtelling

*In de landbouwtelling wordt jaarlijks gevraagd naar het aantal dieren op 1 april en wordt met regelmaat gevraagd naar het type stal op een globaal niveau. Met de vraagstelling voor 2015 wordt meer specifiek gevraagd naar de staltypen zoals het Besluit huisvesting die kent en naar het gemiddeld aantal dieren dat in de stal gehouden wordt. Hierdoor kan de ruimtelijke verdeling van emissies en deposities beter berekend worden. Dit is ook een van de aanbevelingen die de **Commissie deskundigen Meststoffenwet** heeft gedaan in de Quick Scan waarover ik u op 21 oktober jl. heb geïnformeerd (TK 33037, nr. 134). Ook de emissiedaling als gevolg van de Overeenkomst generieke maatregelen, die ik met het landbouwbedrijfsleven gesloten heb, is hiermee te monitoren.*

416 Besluit van 29 oktober 2015 tot wijziging van het Besluit gebruik meststoffen en het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet

*Uit onderzoek van de **Commissie Deskundigen Meststoffenwet** blijkt dat bij winterkoolzaad geen hoger risico van stikstofuitspoeling bestaat dan bij groenbemesters (**CDM**, 2011. Winterkoolzaad na toediening van mest in augustus). Evenals van groenbemesters is de opnamecapaciteit van stikstof uit de bodem van winterkoolzaad in de nazomer en het najaar groot.*

33 037 Mestbeleid.

Nr. 165 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Den Haag, 25 november 2015

*De graszaadsector heeft drie knelpunten met zes voorstellen aangedragen. Die zijn voor een deskundig oordeel voorgelegd aan de **Commissie Deskundigen Meststoffenwet (CDM)**. De **CDM** heeft drie voorstellen positief beoordeeld, in elk knelpunt één. Voor de drie andere voorstellen ontbreekt (voldoende) onderbouwing of is het milieukundig niet verantwoord. Het advies van het **CDM** neem ik over. Daarbij heb ik besloten één voorstel direct over te nemen en twee andere voorstellen in de mestregelgeving op te nemen, mits de Europese Commissie ook van mening is dat deze voorstellen geen afbreuk doen aan de doelen van het vijfde Nederlandse actieprogramma Nitraatrichtlijn. Deze twee voorstellen zijn namelijk afwijkingen ten opzichte van het vijfde Nederlandse actieprogramma Nitraatrichtlijn. Daartoe zal ik deze voorstellen eerst aan de Europese Commissie melden.*

Datum 26 november 2015 Betreft Openbaarmaking inspectieresultaten covergisters

*Wanneer de NVWA twijfelt over de aard en de kwaliteit van de coproducten neem de NVWA indien mogelijk monsters om te bezien of het product voldoet aan de eisen voor covergistingsmaterialen die worden genoemd in het uitvoeringsbesluit en uitvoeringsregeling Meststoffenwet. Deze producten zijn getoetst door een **commissie van deskundigen**. De stoffen worden getoetst op eisen voor zware metalen en organische microverontreinigingen. Als de stof niet voldoet aan de eisen, maar toch gebruikt wordt, mag het eindproduct (het digestaat) niet worden gebruikt als een meststof.*

33 037 Mestbeleid

Nr. 169 BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Den Haag, 10 december 2015

*Het stelsel van verplichte mestverwerking voorziet in de mogelijkheid om het percentage van het overschot dat verwerkt moet worden jaarlijks vast te stellen op basis van actuele gegevens over de nationale fosfaatproductie en de plaatsingsruimte. De **Commissie deskundigen meststoffenwet (CDM)** heeft een protocol ontwikkeld in samenspraak met de landbouworganisaties (LTO, NVV, NVP, CUMELA) en een advies gegeven over de percentages mestverwerking voor 2016.*

*Ik wil in twee stappen de percentages verplichte mestverwerking vaststellen om in 2017 tot een evenwicht te komen. Voor de regio «Oost» zou het op basis van het **CDM-advies** voor de hand liggen om de verwerkingsplicht vast te stellen op 40%.*

*In 2016 zal de **CDM** op basis van het protocol een nieuwe berekening uitvoeren van de percentages die nodig zijn om in 2017 tot een evenwicht te komen.*

15 december 2015. ANTWOORDEN OP SCHRIFTELIJKE VRAGEN IN NAHANG BGM EN UBM 2015

De herkomst van het afvalwater is medebepalend in welke mate er pathogenen aanwezig zijn. Door anaerobe waterzuiveringsprocessen worden veel pathogenen voor mens, dier en gewas afgedood, maar niet alle. De

Commissie Deskundigen Meststoffenwet heeft bij het advies voor opname van herwonnen fosfaat in het Uitvoeringsbesluit Meststoffenwet (Ubm) met name obligeert pathogene bacteriën en parasitaire nematoden genoemd waarbij het proces van struvietprecipitatie vanuit rioolzuiveringsslib voorlopig als onvoldoende afdodend wordt beschouwd.

7. Producten

Rapporten

Bruggen, C. van, A. Bannink, C.M. Groenestein, J.F.M. Huijsmans, H.H. Luesink, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof & J. Vonk (2015). Emissies naar lucht uit de landbouw 1990-2013. Berekeningen van ammoniak, stikstofoxide, lachgas, methaan en fijn stof met het model NEMA. Wageningen, WOT Natuur & Milieu, WOt technical report 3. 79 blz.

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Nut en risico's van covergisting. Syntheserapport. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu. WOt-technical report 32. 144 blz.

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Actualisering methodiek en protocol om de fosfaattoestand van de bodem vast te stellen. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen. WOt-technical report 39. 68 blz.

Commissie Deskundigen Meststoffenwet (2015). Advies 'Mestverwerkingspercentages 2016'. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen. WOt-technical report 43. 60 blz.

Groenestein, C.M., J. de Wit, C. van Bruggen & O. Oenema (2015). Stikstof- en fosfaatexcretie van gangbaar en biologisch gehouden landbouwhuisdieren. Herziening excretieforfaits Meststoffenwet 2015. Wettelijke Onderzoekstaken Natuur & Milieu, Wageningen, WOt-technical report 45. 48 blz.

Vonk, J., A. Bannink, C. van Bruggen, C.M. Groenestein, J.F.M. Huijsmans, J.W.H. van der Kolk, H.H. Luesink, S.V. Oude Voshaar, S.M. van der Sluis, G.L. Velthof (2015) Calculations of CH₄, NH₃, N₂O, NO_x, PM₁₀, PM_{2.5} and CO₂ with the National Emission Model for Agriculture (NEMA). Wageningen, WOT Natuur & Milieu, In druk.

Presentaties

Oene Oenema, Mestverwerkingspercentages 2016. CDM-themamiddag 'Mestverwerking in Nederland', 3 september 2015.

Gerard Velthof, National Emission Model Agriculture NEMA. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Cor van Bruggen, Livestock manure production. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Karin Groenestein, Ammonia emission from housing and manure storage. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Jan Huijsmans, Ammonia emission from manure application. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Gerard Velthof, Ammonia emission from grazing. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Gerard Velthof, Ammonia emission from other sources. Internationale review ammoniak, Utrecht, 23 juni 2015

Velthof, G.L., R.P.J.J. Rietra, P.A.I. Ehlert, O. Oenema. TD-O-01. Co-digestion of manure and organic residues in the Netherlands. Paper of RAMIRAN 2015 – 16th International Conference. Rural-Urban Symbiosis, 8th – 10th September 2015, Hamburg, Germany.

Velthof, G.L. Evaluatie co-vergisting in Nederland. Biogaslesavond, Biogas-E, 17 september 2015, Gent. <http://www.biogas-e.be/node/483>

Overig

Voor de internationale review (in juni 2015) heeft de werkgroep NEMA zes notities opgeleverd (two-pagers):

- Gerard Velthof, National Emission Model Agriculture NEMA
- Cor van Bruggen, Livestock manure production
- Karin Groenestein, Ammonia emission from housing and manure storage
- Jan Huijsmans, Ammonia emission from manure application
- Gerard Velthof, Ammonia emission from grazing
- Gerard Velthof, Ammonia emission from other sources

Schils, R. 30 vragen en antwoorden over zwavel. Alterra, Wageningen UR (Concept)

Velthof G.L., Y. Hou and O. Oenema (2015) Nitrogen excretion factors of livestock in the European Union: a review. Journal of Science Food Agriculture 95: 3004–3014

Velthof, G.L., R.P.J.J. Rietra, P.A.I. Ehlert, O. Oenema. TD-O-01. Co-digestion of manure and organic residues in the Netherlands. Paper of RAMIRAN 2015 – 16th International Conference. Rural-Urban Symbiosis, 8th – 10th September 2015, Hamburg, Germany.